

ikke blot har Elever fra Rigets forskjellige Dele, inclusive Hertugdømmene, men og fra Norge.

Vi tør derfor, med fuld Overbeviisning, yttre den Mening, at Institutets Virksomhed er saare gavnlig og derfor meget maa ønskes fortsat.

Tilsynscomiteen ved det paa Haraldslund værende Landvæsens-Institut, d. 23. April 1846.

**Afdøde Gaardfæster i Haar, Dannebrogsmænd
Søren Rasmussen Michelsen —
et Mønster til Efterligning.**

I Haab om at modtage endnu flere og fuldstændigere Materialier til denne ved Wandel, Indsigt og Virksomhed udmærkede Bondes Biographie, har Udg. udsat at levere nedenstaaende 2de Bidrag dertil; men da det dog turde være uvist, hvorvidt det vil lykkes at erholde hine, finder han det rigtigst, nu at optage disse, der noksom ville vidne om, at ligesom denne Mand, en Prydelse for sin Stand, nød i levende Live velfortient Agtelse og Tillid, saaledes har han, høilig savnet ved sin Bortgang, sikket sig et hæderligt Mindel.

I.

(S. R. Michelsens egenhændige Beretning, efter Anmodning tilstillet Udgiveren).

I Aaret 1821 modtog jeg i Fæste en Gaard af Hartkorn 6 Tdr. i Haar By under Grevskabet Frysens

borg. Gaardens Bygninger vare yderst forfaldne og høist trængende til at ombygges. Byens Mark blev samme Aar udskiftet og mig tildeelt en af de ringeste Lodder, der for en stor Deel bestod af lette Sandjorder. Mit Areal blev herved 60 Tdr. Pd. Ager og 3 à 4 Tdr. Pd. mager Eng, hvorpaa kunde avles 9 à 10 Læs Hø. Ved Forpagtningen af Grundfor Mølle havde jeg i hine trykkende Tider tabt det Lidet, jeg eiede, og maatte gaae derfra med en Gjæld af nogle Hundrede Rigsbankdaler; med min Kone fik jeg en liden Medgift, der netop satte mig istand til at betale Indfæstning af Gaarden.

Da jeg indsaae, at jeg ved at følge den hidtil almindelige Driftsmaade vanskelig vilde blive istand til at forhyverve et tarveligt Udkomme, besluttede jeg mig til at indføre Bærelbrug og formaaede Dannebrogsmænd Knudstrup, dengang boende i Leerberg, til at være paa Raad med mig ved Inddelingen af min Mark.

Lodden blev nu inddeelt i 3 Hovedafdelinger efter Jordbundens Bestaffenhed. 1ste Afdeling, 14 Tdr. Pd. muldlerede Jorder nærmest Gaarden, deelede i 7 Indtægter, hvoraf een i de første Aar alene anvendtes til Staldfødringsværter. De øvrige 6 dyrkedes saaledes: 1 Kartofler, Klatgjødskede; 2 Byg med paasaet Kløver; 3 Kløver; 4 Rug; 5 Biskehavre, gjødet; 6 Rug. Fra 1829 tog jeg Staldfødringsindtægten ind under Rotationen i denne Afdeling, der saaledes nu fik 7 Indtægter, og da mit Gjødningsforraad var betydeligt tiltaget, blev Driftsplanen forandret saaledes: 1 Kartofler, gjødskede; 2 Byg besaaet med Kløver; 3 Kløver;

4 Rug; 5 Brak gjødet; 6 Raps; 7 Rug. Denne Forandring gav mig en god Indtægt; men denne Dykningsmaade vilde været udtærende, dersom jeg ikke nu havde seet mig istand til at gjødske rigeligt.

Anden Afdeling, 21 Tdr. Ld. Leermuldede og sandmuldede Jorder, deelttes i 7 Indtægter, der dyrkedes efter følgende Plan: 1 Grønjordshavre eller Byg; 2 Biskehavre, gjødet; 3 Rug; 4 Kartofler eller Erter, gjødet; 5 Byg; 6 og 7 Klover og Thimotheigræs. Tidligere havde jeg istedetfor Grønjordshavre oftere Rug; men da jeg i de senere Aar udlægger Jorden med en Blanding af Klover og Thimotheigræs, er den mindre stiftet til Rug end efter reen Klover.

Tredie Afdeling, 24½ Td. Ld. Sandjorder, deelttes først i 6, senere i 7 Indtægter: 1 Havre; 2 Brak gjødet; 3 Rug; 4 Kartofler, gjødskede; 5 Byg, besaaet med Klover og Thimotheigræs; 6 og 7 Klover og Græs.

Da jeg ganske manglede Driftscapital, ansøgte jeg det høifongelige Landhuusholdningselskab om Understøttelse til en planmæssig Drifts Indførelse, og denne blev mig tilstaaet, saaledes at jeg i 5 Aar fra 1ste Mai 1823 tilkjendtes 60 Rbdlr. aarlig. Herved blev jeg istand til at iværksætte Mergling og flere Grundforbedringer, som ellers ikke vilde have været mig muligt paa den Tid. Paa Byens Grund er fælles Mergelgrav, hvorfra jeg efterhaanden fik min hele Mark merglet med en god kaldrig Leermergel, og denne Grundforbedring har jeg for en stor Deel at takke for rige Afgrøder, og for det Held, jeg i det Hele

har havt med Berelbrugets Indførelse. Under det foran nævnte Areal af Ugerland, som jeg nu dyrker, er indbefattet 7 Tdr. Pd., som jeg af maadelig Engbund har opdyrket i Aaret 1825. Om trent Halvdelen var opfaaren med Torv og i høieste Grad moradstigt. Dette Jordsmon lod jeg gjennemgrave med 3 Alen vide Grøfter i en Afstand af 18 Alen. Den Jord og Sand, der opkastedes af Grøfterne, lod jeg om Efteraaret udjevne over hele Ugeren, der uden at pløies næste Foraar besaaedes med Havre. Jeg høstede deraf en saa rig Afgrøde, at jeg heri havde mere end Erstatning for den ikke ubetydelige Beføstning, jeg havde anvendt paa denne Opdyrkning. Den anden Halvdeel, der var noget fastere, pløiedes første Gang i Slutningen af Mai med meget tynde Furer, der nogle Uger efter bleve overfaarne i 3 Alens Længde og satte i Bunker, der afbrændtes og gav en saa betydelig Deel Aske, at den kunde spredes over det hele Jordsmon. De fornødne Grøfter vare iforveien grave. Jeg saae her Kaps uden Gjødning og erholdt en nogenlunde god Afgrøde; derefter gjødtedes til Hvede, som lyffedes meget godt.

Da jeg begyndte at indføre Berelbruget bestod min Besætning af 4 à 5 Heste, 10 Dvæghoveder og 12 Faar, og da Græsningen var maadelig, kunde denne Besætning kun holdes i slet Stand. Jeg holder endnu det samme Antal Heste, der er tilstrækkeligt til mine Jorders Dykning; derimod har jeg forøget Dvægbesætningen til mere end det dobbelte og kan nu til alle Aarets Tider holde den godt. Om Som-

meren bruger jeg halv Staldfodring til Malfekøerne. Hestene holdes stedse paa Stald. Dvæget holdes inde omtrent fra Kl. 9 Form. til Kl. 4 Efterm. og fodres med 4 til 5 Gister Grønfoder. Om Vinteren har jeg fodret en Deel Stude med Kartosser og undertiden tillige noget formalet Korn.

Alle Gaardens forfaldne Bygninger har jeg opbygget af nye. Allerede inden 10 Mars Forløb, efterat jeg havde modtaget Gaarden, var det lykkedes mig at afbetale min ikke ubetydelige Gjæld, og at opføre Udhusene af nye uden dertil at erholde nogen Understøttelse af Herstabet. I Maret 1835 opførte jeg et nyt Baaningshuus. Ved den søndre Ende af dette er Haven, omtrent af 4 Ekpr. Lands Størrelse; i denne har jeg plantet et ikke lidet Antal af Frugttræer. Foruden de almindelige Havesager har jeg dyrket en Deel Kommen, og deraf i nogle Aar avlet flere Tønder. Den heldige Fremgang, jeg har havt med min Avlsdrift, har tiltrukket sig mange af mine Jevnliges Opmærksomhed, og ofte har jeg havt den Glæde at kunne vejlede ved mit Raad, dem, der have henvendt sig til mig, ikke blot af mine Naboer, men og Mænd fra andre Steder.

Det Kongl. Landhuusholdningselskab har i en Deel Aar betroet en af dets Læringer til min Vejledning, og desuden har ikke faa unge Menneſker været anbragte hos mig til Dplærelse i Agerbruget.

Gaar, den 20de Decbr. 1841.

Søren K. Michelsen.

II.

(En velvillig Meddelelse fra paatidelig Haand).

At Agerbruget i Danmark efter Krigsaarenes Dyr-
 bør har gjort, om ikke raske, saa dog stadige Frem-
 skridt, er neppe nogen Tvivl underkastet. Men ligesaa
 unægteligt som dette er, saa vist er det ogsaa, at de
 Mænd, som uden Egne og Kyndighed eller under ugun-
 stige Forhold have kastet sig over nye Forsøg, der en-
 ten ere strandede paa Halvveien eller som mislykkede
 aldeles ere opgivne, ofte have virket lammende og
 nedtrykkende for Agerbruget i de Egne, hvor disses
 uheldige Virksomhed traadte for Lyset, og at der ofte
 har hørt en lang Række af Aar til at oprette den Mis-
 credit, hvori saadanne Exempler i Almuen sine have
 bragt nye Forandringer og Forbedringer. Iffeheller
 er det overhovedet fra Mænd udenfor Bondestanden
 at Dyrkuntringer til en bedre og fordeelagtigere Jord-
 dyrkning fornemmeligen skal udgaae. Uden at ville
 nægte disses Indflydelse, synes de dog at staae uden-
 for og hævet over Bondestanden, og den danske Bon-
 des Forsigtighed er vist neppe at dable, naar han
 omhyggelig og ængstelig veier hines større Intelligents
 og rigere Resourcer mod egne svagere aandelige og
 materielle Kræfter. Kunns naar vel udtænkte og heldigt
 gennemførte Forbedringer fremstaae, udførte ved en
 Mand af hans egen Midte og lige Vilkaar med ham
 undergIVEN, kun da vækkes hos ham en kraftig Lust
 til Efterligning, i det han tænker ved sig selv: „hvad
 hiin eier af Forstand og Indsigt, af legemlig Kraft

og timelig Formue, dette er ogsaa mig betroet; hvad hiin har virket og vundet, det maa ogsaa kunne lykkes mig." Det fortjener derfor Dymærksomhed, naar vi see en simpel Bondemand ved egen Kraft at bryde de Lænker, hvori Agerbruget holdtes bundet, og at fremstille et Mønster for en heel Egn's Beboere paa en velordnet og lønnende Agerdyrkning, og han har Krav paa at erindres, selv efterat han har nedlagt sin Virksomhed.

En saadan Mand var Dannebrogsmænd Søren Rasmusen Michelsen, Gaardsfæster i Haar, Haldum Sogn under Grevskabet Frysensborg. Han er født i Haar 1790. Hans Fader døde tidlig, og som eneste Søn bestyrede han i nogle Aar for Moderen den Gaard, som han senere selv modtog i Fæste. Han nød kun almindelig Opdragelse; men imedens Almueunderviisningen paa den Tid var tarvelig nok, var han saa heldig i Skolelærer E. Karup at finde en sjelden ducelig og oplyst Lærer. Mod denne Mand nærede han ogsaa en uafbrudt Agtelse og Taknemmelighed, i det han indrømmede, at det var ham, der havde vaakt hans Tænksomhed og indgivet ham den Læselyst, der siden uafbrudt fulgte ham. I Aaret 1822 døde Moderen og han overtog samme Aar Gaarden ifæste og giftede sig. Forældrenes oeconomiske Forfatning havde været maadelig. Med tomme Hænder stod han der. Han betragtede de forfaldne Bygninger, den kraftløse, sparsomme, næsten værdieløse Besætning, og den udmarvede, fordrevne Mark, og det var ham intet opmuntrende Skue. Han følte Lyst og Kraft til at

virke, men han indsaae ogsaa at Sagen maatte gribes an paa en ganske anden og alvorligere Maade om det ellers skulde lykkes ham at kjæmpe sig frem til en mere selvstaendig og sukkelig Stilling. Han folte endvidere, at han behøvede Raad og Veiledning. Derfor søgte han at komme i nærmere Berørelse med Egnens 2de udmærkede Landmænd: Pastor Hypphoff i Lyngaae og Dannebrogsmænd Knudstrup i Leerberg. Disse hæderlige Mænd gif ham beredvilligen tilhaande, og hjalp ham med at udkaaste en forbedret Driftsplan for hans Jorder efter Berelbrugets Grundsaetninger, hvornæst de anbefalede ham til det Kongelige Landhuusholdningssekskab, der tilsagde ham en Understøttelse af 300 Rbd., fordeelte paa 5 Aar, under den Betingelse at han nøie fulgte den indleverede Driftsplan, og under Tilsyn af Commerceraad Tommesen paa Frysensborg. Denne Understøttelse kom her paa rette Sted og i beleilig Tid, og den bar rige Renter. Med utrættelig Arbeidsomhed, men ogsaa med Sindighed og Betænkksomhed gif han nu til sin Gjærning. — Gaardens Tilliggende, der udgjør omtrent 55 Tdr. Agerland og 7 Tdr. Laud Eng (hvoraf kun omtrent 10 Tdr. Land nærmest Gaarden er god Muldjord; Resten størstedelen kaffede, deels sandede, deels qvægede Jorder, som berørt forhen stedmoderligen behandlede) lod han indhegne med en 3 Allen Grøft. Marken lod han rydde for Steen og Buske, udgrave forsaavidt fornødent gjordes deels med aabne, deels med bedækkede Grøfter. En hensigtsmæssig Sædfolge indførtes, bedre Avlsredskaber anskaffedes, og Mergling paabegyndtes.

Den omtalte Englod, der henlaae i et Morads og
 fens afgav et ubetydeligt Product af ringe Dvalitet,
 lod han udgrave med 3 Alen vide og 2 Alen dybe
 Grøfter i Afstand af 18 Alen fra hverandre. Opkast-
 ningen deels Sand, deels Tørvejord blev udjævnet
 over hele Ageren og første Aar besaaet med Havre.
 Aaret efter blev den bragt under ordentlig Dyrkning
 med Ploven, for senere i forbedret Tilstand atter at
 udlægges til Eng. — Saaledes arbejdede han usfortroden
 frem, og uagtet Omstændighederne ofte nødte ham til
 langsommere Fremskridt, uagtet den fornødne Drifts-
 capital ofte manglede ham, tabte han dog ikke Modet.
 Det maa nemlig ikke lades ubemærket, at han begyndte
 sine Forbedringer i den for Landmanden høist ugun-
 stige Periode, medens Arbejdslønnen ingenlunde stod i
 Forhold til Producternes yderst lave Priis. Naar
 han efter en Transport af 3 Mil modtog hos Kjøb-
 manden for 1 Td. Rug 2 Rbd. 3 Mk., for 1 Td.
 Byg 9 à 10 Mk. og for 1 Td. Havre 5 à 6 Mk.,
 forslog dette fens lidet til at dække de forøgede Om-
 kostninger, og Opmuntringen til Fremadstræben var
 just ikke synderlig stor. Imidlertid forandrede Omstæn-
 dighederne sig snart til hans Fordeel, og han vidste
 med Klogskab at benytte sig heraf. Den usædvanlig
 tørre Sommer 1826 og som Følge deraf den mislige
 Høst, der bragte Tab til saamangen en Landmand,
 bragte Held til ham. Han avlede nemlig dette Aar
 en usædvanlig riig Kartoffelasgrøde, efter Angivelse
 omtrent 800 Tdr. Med disse gjorde han dennegang

en Undtagelse fra Regelen i det han solgte omtrent Halvparten til en Priis af 2 Rbd. pr. Td., og der- ved fik han en betydelig Kapital mellem Hænderne, med hvilken han sandeligen aagrede paa bedste Maade. Nu først saae han sig istand til ret at forøge og forbedre Besætningen, og at drive Merglingen med Kraft, og det varede nu ikke længe før hans Agerbrug reiste sig i den skjøne Orden, i hvilken han stedse senere har bevaret det, en Orden, der ikke kunde andet end indtage og fornøie hver den, der med aabent Die og med Sands for Landvæsenet vandrede gjennem hans Mark, og tænkte tilbage paa dens tidligere bedrovelige Udseende, dens oprindelig flette Jordbund og de ringe Kræfter, dens Dyrker kunde sætte i Bevægelse for at forandre dens Skikkelse. Efter den Afdødes egne Op- tegnelser har han i de sidste 15 Aar, eller i Tidrum- met fra 1828 til 1842 inclusive, aarlig høstet 262 Tra- ver langstraaet Sæd, der efter en lempelig Ansættelse rigeligt maa have givet 300 Tdr. Korn. Desuden har han i dette Tidrum aarlig i Gjennemsnit høstet 25 Tdr. Raps. Hans betydelige Kartoffelavl paa circa 6 Tdr. Land, Urter og Biffehøsten, det store Qvan- tum Biffehavre og Kløver, der blev fortæret om Som- meren som Staldfoder eller forarbejdet til Hø, er her ikke draget med under Beregningen, og det vil saaledes skjøntes at hans Avl har givet et saare an- seeligt Product. Hans Korn var ialmindelighed af fortrinlig Dvalitet og udmærket ved Keenhed. Dette var isærdeleshed Tilfældet med Rugen, der begjærigen søgtes til Sæd, og hvoraf han aarligen afhændede et

betydeligt Quantum til meget høie Priser. I dette Tidrum var hans Besætning 5 Heste, om Vinteren 20 til 24 Creature, hvoriblandt nogle Træfstude, om Sommeren 10 à 12 Malfæoer og 14 Faar. Hans Dvægtillæg var ikke betydeligt, men udmærket. Hestene fodredes næsten uafbrudt paa Stalden, saavel som Arbeidsstudene og Ungdvæget. Malfæoerne derimod underholdtes om Sommeren ved halv Staldfodring. Af hans Vinterbesætning fededes til Salg 10 à 12 Stkr. deels Kver, deels Stude. Til disses Fedning anvendtes foruden Kartofler et betydeligt Quantum Korn, største Deelen gruttet. Straaet afbenyttedes næsten udelukkende til Stroelse. Det havde staaet i hans Magt at holde en langt talrigere Besætning; men han fandt sin Regning ved at indskrænke Antallet, og derimod anvende større Omhu og Beføstning paa dens Rygt og Pleie, hvorved han naturligviis heller ikke lod den kraftfuldere Gjøbning ude af Beregning. Man saae i hans Stald store, velholdte Creature, der afgave rigelig Fordeel. Selv var han en god Hestefjender, og hans Hestebesætning bestod af kostbare, ypperlige Dyr, især i de senere Aar efterat Marken ved gjentagen omhyggelig Bearbejdning var bleven lettere at dyrke. Disse Heste afgif gjerne, efterat de hos ham vare opfodrede, til Holsteen eller Udlandet. Ogsaa holdt han i mange Aar en Hingst, der af Stutteriecommissionen var tilkjendt den Præmie, og som Besteler blev meget søgt.

Efterat Mark og Besætning saaledes var bragt i

fortrinlig Stand, henvendte han sin Dymærksomhed paa Gaardens brøstfældige Bygninger. Det var hans Grundsætning: „først det Nødvendige, siden det Nyttige og Behagelige“, og Mark og Besætning var det, som skulde give ham Midler ihænde til at opbygge Gaarden. En smuk, rummelig, velindrettet Bondegaard reiste sig snart paa den gamle Plads. En Have, beplantet med forædlede Frugttræer, blev anlagt ved Stuehuset, og ved Flid og utrættet Stræben havde han saaledes ikke allene mere end fordoblet Fæstegaardens Værdie, men ogsaa berebet sig selv en friere og lykkeligere Tilværelse. — Dog maae vi ikke glemme, at idet han arbejdede for sig selv, virkede han tillige for Andre, og at det Maal, til hvilket han gjennem Modstand og Hindringer af mangfoldig Art maatte kæmpe sig frem, nu da Exemplet engang var givet, langt lettere naaedes af Andre. — Han var saaledes den Første, som her i Egnen afbenyttede forbedrede Volsredstaber, Svingplove, Straaharver, Exstirpatorer &c.; nu findes disse Redstaber næsten i hver en Gaard. Han var den Første, som ordentlig inddeelte sin Mark, indførte Bereddrift, Brak og Brakfrugtavl; nu flaae Alle med mere eller mindre Iver, Dygtighed og Held ind paa den samme Wei. Brak er bleven almindelig, den udtærende Dyrkning af mange langstraaede Sædarter i Rab, er efterhaanden vegen for overflaaren Kobbelfrug, eller Sædfølger, der mindre tage Jordens sidste Kræfter i Beslag. — Han var den Første, som drev Kartoffelavl i det Større; nu optager denne Rodfrugt næsten overalt en vigtig Plads

i Sædfølgen, og mange tusinde Tdr. avles aarligen heromkring. Han var den Første, som udførte Mergling med Alvor og Kraft. Hele hans Mark merglede han, og udførte omtrent paa hver Td. Land 120 Tæs Veer-Mergel, som var riig paa Kalk; nu seer man næsten overalt Mergelvognen i Gang Sommeren igjennem. Han var den Første, som tilveiebragte fuldkommen Markfred; et Gode, der nu er almindeligt og stattes høit. Men at Veien under denne hans Stræben ofte gjordes ham trang, behøver vel neppe Dmtale. Fordomme, Dablehyge, Misundelse vare de Fjender, han havde at bestride. Og vare der end Enkelte, der sluttede sig til hans Side og ikke lode ham staae allene, saa havde han dog i Begyndelsen langt Flere imod sig end for sig. Dette gjaldt navnlig med Hensyn til Overholdelsen af Markfreden, der betragtedes som et Indgreb i Friheden, hvilket ikke kunde taales. Men ved den sindige Klogskab, der fulgte ham overalt, ved klarligen for Alles Dine at bevise, at han ingenlunde søgte egen Fordeel, og ikke attraaede Ufred, men Fred, derved naaede han sit Maal, og det varede ikke længe inden han nød den Glæde at see, hvorledes Mange vare ret ivrige for at bevare et Gode, der for ikke længe siden var bleven dem ligesom paatvungen. Kort — er det sandt, at et almindeligt Liv i og en glædelig Interesse for Agerbruget spores overalt her i Egnen, da behøve vi ikke at spørge om, hvo der først har vaakt Livet og vedligeholdt Interessen. Vel er det saa, at den menneskelige Skrobelighed og Selvbehagelighed gjerne vil henseere ethvert Fremstridt til

egen Eftertanke og Indsigt, og Folk glemme let, at de aldrig vilde have tænkt paa at iværksætte dette eller hiint, dersom ikke et levende Exempel paa Udførelsen og Nytten stod tegnet for dem. Men mange ere dog ogsaa de Stemmer, der villigen hæve sig for at vidne, hvad de skyldte denne Mand, og ikke sjelden hører man den Tale: „Saaledes har jeg stedse handlet, thi saaledes raadede mig Søren Michelsen; eller — dette har jeg vel vogtet mig for, thi derimod advarede Søren Michelsen.“

Han har saaledes ved sit Exempel fremkaldt et Opsving i Agerdyrkningen, der fra hans eget Hjem stedse har udbredt sig videre og videre; desforuden har han ogsaa i andre Henseender virket heldigt til Landvæsenets Fremme. 15 unge Mennesker have saaledes som Lærlinge Tid efter anden nydt hans Underviisning. De fleste af disse bleve placerede hos ham efter det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Foranstaltning; Andre vare Privatister. Med Omhu og Nidkjerhed antog han sig disse unge Mennesker. Og ligesom disse høstede Gavn af hans practiske Færdighed og bleve holdte til den Orden og Punktighed, som er saa nødvendig i Landvæsenet og som fremlyste af al hans Bedrift i Mark og Gaard, saaledes søgte han ogsaa at bibringe dem de theoretiske Kundskaber, som det stod i hans Magt at tilbyde dem. Thi det bør heller ikke med Tausshed forbigaaes, at han ei blot var en Ven af Læsning, men hans Dom om det Læste vidnede tillige om den Forstand og Eftertanke, hvormed han læste. Især i de senere Aar, da tilta-

gende Brystsvagthed forbød ham enhver legemlig Anstrængelse, traf man ham ofte med Bogen i Haanden. Ikke allene danske landoeconomiske Skrifter var han fortrolig med; thi heller ikke Thaer, Schwerg og Koppe vare ham ubekjendte. Med en forunderlig Kjærlighed hengav han sig til sit egentlige Fag. Hvor han troede at der kunde være noget Nytt og Nyttigt at lære, der udeblev han ikke. Men aldrig troede han blindt hen paa Andres Autoritet. Selv vilde han overbevise sig om det, han fandt anbefalet, ogsaa passede sig med de locale Forhold, og om det kunde betale sig. Derfor styede han hverken Umage eller Beføstning med at anstille Forsøg. Foruden de almindelige Sædarter dyrkede han ogsaa adskillige Handelsplanter f. Ex. Raps og Kommen, ligesom han ogsaa gjorde Prove med *madia sativa*. Rapsen forsøgte han i flere Aar at udplante; men han ophørte dermed, da han fandt at Udbyttet ikke erstattede de forsøgede Beføstninger. Mange Græsarter havde han forsøgt at dyrke; men alle disse maatte efterhaanden vige Pladsen for Rod- og Hvidkløver og Thimothei. Han havde saaledes ved mangfoldige Forsøg samlet sig en Rigdom af Erfaringer, som han beredvillig meddeelte alle dem, der tyede til ham om Raad og Veiledning. Hans practiske Dygtighed var ligesaa bekjendt, som hans Retsindighed var agtet. Derfor blev han ogsaa ved landoeconomiske Foretagender søgt og afbenyttet. Ved de Præmieløininger, som det Kongelige Landhuusholdnings-Selskab lod foranstalte udførte her i Egnen, var han stedse Bedømmelsesmand, ja han maatte endog

i denne Egenfkab ledsage Commissionen til fjernere Egne, et Beviis, som det synes ikke allene paa den Tillid, der sattes til hans Kyndighed og Redelighed, men og paa den Mangel, man havde paa Mænd, som kunde udfylde hans Plads. Han var blandt de første Medlemmer i det landoeconomiske Selskab for Grevskabet Frysensborg, og som et Exempel paa hans Uegennyttighed fortjener det at anføres, at han der understøttede den Bestemmelse, som senere optoges, at ingen af Selskabets nærværende Medlemmer maatte concurrere til de udsatte Præmier. Ogsaa i dette Selskab vidste man at skatte og benytte Mandens Kræfter, og i Districtscomiteerne var han et stadigt og virksomt Medlem. Dog var det ikke alene i hans nærmeste Omkreds at han som Landmand stod høit anstreven baade fra Kundskabens og Erfaringens Side. Med flere af Landets høitstaaende og høitagtede Mænd stod han i Brevverling, og det tør vel uden Overdrivelse siges, at hans Navn var kjendt og agtet næsten overalt i Jylland, hvor Sands for Agerdyrkingen og dens Fremskridt var bleven vaft. Fremmede Landmænd, som kom til Egnen, forlod den sjælden uden at have aflagt ham et Besøg, og lært at kjende Manden og hans Bedrift.

Gjorde han saaledes end Landvæsenet til nærmeste Gjenstand for sin Virksomhed, og hengav han sig til denne Syssel med usvækket Kjærlighed, saa optog den dog ikke udelukkende hans Tid. Ogsaa af den Commune, hvori han levede, er han i andre Henseender ikke uden Fortjeneste. Det er imidlertid nærmest hans

Færd og Bærd som Landmand vi her ville berette, og vi ville derfor indskrænke os til at anføre, at han var Medlem af Sognesforstanderskabet og i over 20 Aar Skolepatron for Haldum Skole. At Alt kunde skee sammeligen og med Orden, var hans Bestræbelse hjemme og ude. Hvor noget Godt og Gavnligt kunde iværksættes, var han gjerne blandt de Første, og han gav dertil villig og rundelig sin Skjærv. Saaledes var han ogsaa blandt de Første, som antog sig eet af Hovedstadens forsømte Børn, og det uagtet han selv havde en talrig Børneskole. Han følte fuldtvel Vigtigheden og Ansvarligheden ved det Hverv, han havde overtaget sig; men Udfaldet har viist at han var det vorent. Selv efterat dette unge Menneſke havde forladt hans Huus vedblev han med faderligt Nie at følge ham og at vaage over hans Opførel, og hans nuværende Husbonde berømmer ham som et stille, sædeligt og veloplært Tyende.

Ved den betydelige Indtægt, som hans Avlsbrug i de senere Aar afgav, og ved hans fornuftige, velordnede Deconomie, vilde det have været ham let at efterlade sin Familie i betydelig Velstand, om hans Hu ellers fornemmelig havde været henvendt til at samle Liggendefæ paa Jorden. Men ligesom det er berørt, at han ei anvendte Ubetydeligt paa at anstille Forsøg ved sit eget Avlsbrug, og Meget paa at understøtte gavnlige Foretagender udenfor samme, saaledes havde han ogsaa en betydelig Huusholdning at føre, der end mere forøgedes ved den vel simple og ligefremme men venlige og velmeente Gæstfrihed,

hvormed han aabnede sine Dørre for de Mange, som besøgte ham. Han fornægtede aldrig sin Stand, eller søgte at omgive den med en upassende Glans. At være agtet og hædret som Bonde baade i eget og Andres Huse, deri satte han sin Ære. I de mere Dan- nedes Kredse var han en hyppig og velkommen Gæst. Han bevægede sig der med Letthed og som hjemme, og med Beskedenhed, men uden Forlegenhed modtog han den Hylding, som ofte blev ham bragt.

I Aaret 1841 blev han, paa Landhuusholdnings- selskabets Indstilling til Kongen, benaadet med Danne- brogsmændenes Hæderstegn, en Udmærkelse, hvortil vistnok Alle, der kjendte ham og hans Færd, fandt ham i høi Grad fortjent.

En Brystsvaghed gjorde Ende paa hans Liv. Han døde den 8de April 1843, kun 53 Aar gammel, efterladende sig Enke og adskillige uforsørgede Børn, deriblandt en Søn, som i 1844, dengang 19 Aar gammel, antoges iblandt Landhuusholdnings- Selskabets Landvæsenslærlinger; Enken har giftet sig paa ny og hendes anden Ægtefælle blev da Besidder af den nu saa fortrinlige Fæstegaard. — Tidlig maatte S. N. Michel- sel nedlægge sin Gjerning; men for hans Stand havde han tændt et Lys, der isandhed ikke oplyste en snæver Kreds, og som heller ikke vil udslukkes efter hans Død, og, vi troe at mene det vel med Fædrenelandet ial- mindelighed og med Landbostanden isærdeleshed naar vi slutte disse Linier med det Dnsste: at hver Land- commune i sin Midte maa tælle Mænd som Bonden Søren Rasmussen Michelsen.